

LIFE Lynx

BULLETIN projektu – 2024

OBSAH

- 2 **Správa od koordinátora**
- 3 **Úspechy projektu LIFE Lynx od roku 2022 do roku 2023**
- 4 **ZO SLOVINSKYCH LESOV**
- 6 **Z RUMUNSKÝCH LESOV**
- 8 **ID karty rysov**
- 9 **Mapa všetkých translokovaných rysov**
- 10 **Zlepšenie genetického stavu populácie ovplyvnenej príbuzenským krížením**
- 12 **Z CHORVÁTSKYCH LESOV**
- 14 **Z TALIANSKYCH LESOV**
- 16 **ZO SLOVENSKÝCH LESOV**
- 18 **LYNX ART**

Správa od koordinátora:

ROK ČERNE

NA ZAČIATKU PROJEKTU LIFE LYNX, bola dinárska populácia rysa na pokraji vyhynutia, predovšetkým z dôvodu príbuzenského kríženia. Prostredníctvom projektu sme ju nielen zachránili, ale aj úspešne založili novú susednú populáciu (odrazový mostík) v Alpách. K dnešnému dňu sme zdokumentovali pôsobivých 18 vrhov mláďat rysa, ktoré sú výsledkom nášho efektívneho translokačného úsilia. Tieto úspechy sú dôkazom nášho záväzku poskytnúť rysom druhú šancu na prežitie v tejto časti Európy.

Napriek tomu naša misia pokračuje a náš skutočný úspech bude dosiahnutý až vtedy, keď umožníme genetické prepojenie s inými populáciami, najmä s tými v iných častiach Álp a Balkánskeho polostrova.

Na základe naprávania chýb z minulosti môže náš projekt predstavovať príklad oddanosti a vytrvalosti, ktoré sú potrebné na vdýchnutie nového života druhu na pokraji vyhynutia. Naďalej dúfame, že populácia rysa vytvorí dôležité prepojenia so susednými populáciami, čím sa v konečnom dôsledku stanú projekty ako LIFE Lynx v budúcnosti nepotrebnými.

PROJEKT LIFE LYNX Z ROKOV OD 2022 DO 2023

ZO SLOVINSKÝCH LESOV:

Vývoj populácie rysa v JV Alpách

PRE UDRŽANIE POPULÁCIE RYSA v Dinárskom pohorí a juhovýchodných Alpách bolo v rámci projektu LIFE Lynx kľúčové založenie susednej populácie v Alpách. Slovinské Julské Alpy slúžia ako koridor, spájajúci populáciu rysa medzi dinárskou a alpskou oblasťou.

V Julských Alpách boli v roku 2021 vybrané cieľové oblasti pre opätovné prinavrátenie rysa do Národného parku Triglav na severe a v poľovníckom klube Nomenj-Gorjuše na juhu. Úspešnú reštitúciu umožnila efektívna komunikácia so všetkými zainteresovanými stranami, ktoré potrebovali pochopiť, akceptovať a podporiť návrat rysa do tejto oblasti. Úspešná bola najmä spolupráca s poľovníkmi, ktorí zohrali kľúčovú úlohu pri realizácii reštitúcie a následnom monitoringu translokovaných rysov, a ich potomkov.

Po úspešnom vypustení piatich zvierat všetky poľovné revíry v rámci Triglavského národného parku pomáhali pri monitoringu rysa pomocou fotopascí a podieľali sa na ich odchyte z dôvodu telemetrického sledovania. To jasne dokazuje, že poľovníci prijali rysa ako neoddeliteľnú súčasť lesného ekosystému.

Po dvoch rokoch od ich vypustenia bola zaznamenaná prezencia najmenej štyroch dospelých rysov. Zoisa, ktorý sa úspešne začlenil do populácie, sa v priebehu roku 2022 nepodarilo zaznamenať, preto bol v roku 2023 vypustený dospelý samec zo Slovenska, ktorý ho nahradil. Napriek nádeji na usadenie sa v oblasti Julských Álp sa tento rys presunul do susedných Karavaniek.

Vypustenie rysa Lukaša.

V Gorenjskej boli zatiaľ potvrdené štyri úspešné reprodukcie rysa. Všetky vypustené samice vyprodukovali aspoň jeden vrh. Pri sledovaní vývoja novej populácie je dôležité monitorovať, kde si potomkovia vypustených rysov zakladajú svoje domovské okrsky. Jedno z mláďat z prvého vrhu rysieho páru v južnej časti Julských Álp (Aida a Zois) bolo geneticky identifikované ako

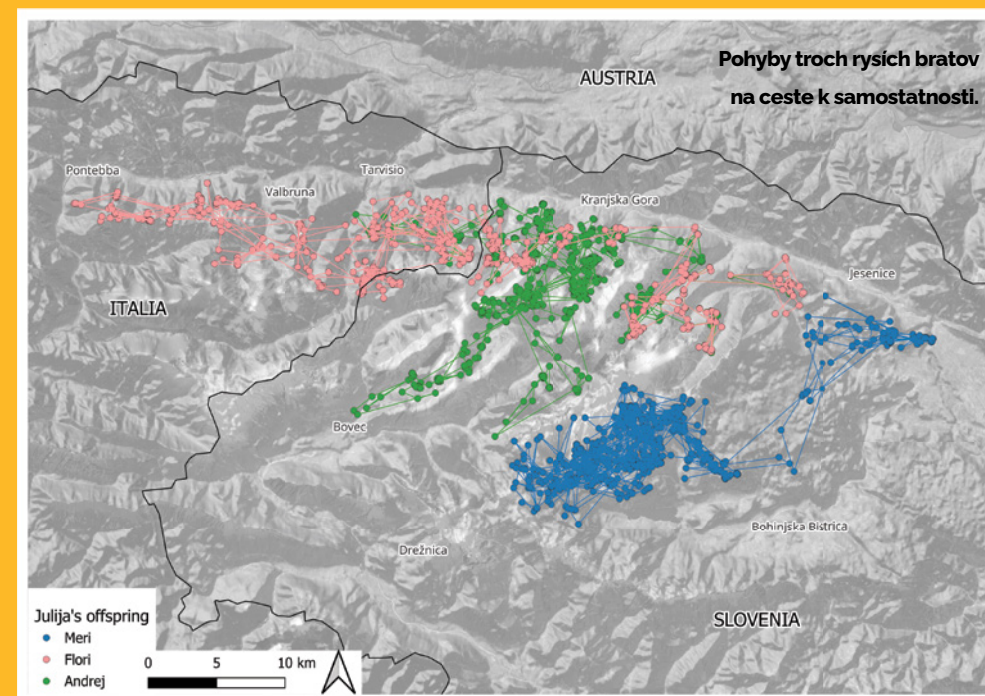
dospelý rys v západnej časti slovinských Julských Álp. Okrem toho boli štyri mláďatá z vrhu 2022 označené telemetrickými obojkami a ich pohyb je dôkladne monitorovaný. Všetky mláďatá úspešne lovia a zakladajú si vlastné domovské okrsky na okraji teritórií svojich rodičov.

Pre posilnenie prepájajúcej populácie vytvorenej v Julských Alpách prostredníctvom projektu LIFE Lynx bolo v roku 2023 v rámci projektu ULyCA2 v Taliansku vypustených ďalších päť rysov. To umocní výsledky projektu LIFE Lynx a pomôže zabezpečiť dlhodobé prežitie rysov v JV Alpách. Vytvorenie prepá-

jacej populácie v tejto alpskej oblasti môže slúžiť ako úspešný model pre ďalšie reštitúcie, ktoré môžu byť potrebné na zlepšenie konektivity iných populácií rysov, ktoré sú v súčasnosti v Alpách izolované.

Rys Meri, potomok dvoch translokovaných rysov, sa vracia späť do prírody po nasadení telemetrického obojku.

Z RUMUNSKÝCH LESOV:

Prínosy LIFE Lynx pre ACDB a rumunskú populáciu rysa

RIEŠENIE STRATY BIODIVERZITY,

jednej z hlavných globálnych výziev našej doby, prostredníctvom spolupráce a zdieľania znalostí môže výrazne zlepšiť výsledky projektov pre ochranu druhov a biotopov. LIFE Lynx je príkladom takejto iniciatívy a my v Rumunsku sme sa z nej rovnako poučili.

Spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi a miestnymi zainteresovanými stranami v Rumunsku

Aby bolo možné úspešne monitorovať naše projektové územia a odchytať rysy potrebných pre posilnenie dinárskeho – severoalpskej populácie, bolo nevyhnutné vytvoriť relevantné partnerstvo s RNP ROMSILVA – Národnou správou lesov, konajúcou pod záštitou Ministerstva životného prostredia, vodného hospodárstva a lesníctva. Naše vzťahy sme rozvinuli aj s lokálnymi poľovníkmi a ťažili sme z ich vedomostí o pohybe rysov v ich revíroch. Program LIFE Lynx pomohol posilniť túto aktívnu spoluprácu a prispel k rozvoju iniciatív pre ochranu rysov v Rumunsku.

Zástupcovia ACDB, rumunského Ministerstva životného prostredia, Romsilva a Slovinskej lesníckej služby na formálnej recepcii v Bukurešti v Rumunsku.

Zástupcovia rumunského, slovinského a RNP ROMSILVA tímu v teréne spoločne hľadajú najlepšie miesta pre odchyt rysov.

Vedomosti o monitoringu a odchYTE rysa ostrovida (Lynx lynx)

V porovnaní s inými veľkými šelmami sa rysom v Rumunsku venovalo oveľa menej pozornosti. Zhromažďovanie údajov prostredníctvom nesystematického monitoringu a neinvazívneho genetického odberu vzoriek za posled-

ných päť rokov zabezpečilo nepretržitý monitoring reprodukčných udalostí, minimálneho počtu zvierat a pomeru pohlaví v niekoľkých veľkých pilotných územiach naprieč východo-rumunskými Karpatmi. Okrem toho, dva telemetricky monitorované samce počas projektu poskytli nové poznatky o priestorovej ekológii rysa v tejto vzdialenej krajine. Zdieľanie poznatkov v projekte LIFE Lynx tiež zohralo kľúčovú úlohu v úspešných odchytach rysov v Rumunsku.

Rys z jedného z projektových území v Rumunsku.

Rumunský tím 2020 – 2021 pri spoločnej večeri po terénnej práci. V tejto sezóne sa k tímu pridali kolegovia z Nemecka a Talianska.

Prezentácia a aktívna účasť v medzinárodných iniciatívach na ochranu rysov

V súčasnosti sa robí veľa práce pre zachovanie populácií rysa v Európe. Zapojenie sa do projektu LIFE Lynx zlepšilo našu prezentáciu a poskytlo nám schopnosť stať sa aktívnym partnerom, deliacim sa o skúsenosti pre podporu ochrany a výskumu rysa.

Možnosť výmeny vedomostí v rámci multikultúrneho prostredia

Rumunský tím sa počas projektu LIFE Lynx vytvoril okolo zaniatených ľudí z rôznych sociálno-kultúrnych prostredí. V tomto multikultúrnom prostredí sme mali možnosť propagovať rumunskú divočinu, náš spôsob života a prácu ACDB, a zároveň oceniť rôznorodosť perspektív, ako aj životných skúseností, ktorými naši kolegovia z celej Európy prispeli v rámci spoločného stola.

Sme vďační, že sme boli súčasťou tejto náročnej cesty za záchranou dinárskej a juhovýchodnej alpskej populácie rysa pred vyhynutím. Vďaka týmto skúsenostiam sme získali cenné vedomosti a zručnosti, ktoré nám umožnia ďalej zveľaďovať úsilie o ochranu rysa v Rumunsku a prispieť k prebiehajúcim a pripravovaným medzinárodným iniciatívam v tejto oblasti.

ID KARTY RYSOV

Meno	KRAS
Vek	2 ROKY (2023)
Pohlavie	SAMEC
Váha	23 KG (2023)
Krajina pôvodu	RUMUNSKO
Dátum translokácie	/
Krajina vypustenia	CHORVÁTSKO
Dátum a lokalita vypustenia	24.3.2023 (PLITVICE)
Domovský okrsok	/

Meno	LUKÁŠ
Vek	3-5 ROKOV (2023)
Pohlavie	SAMEC
Váha	24 KG (2023)
Krajina pôvodu	SLOVENSKO
Dátum translokácie	/
Krajina vypustenia	SLOVINSKO
Dátum a lokalita vypustenia	19.4.2023 (JELOVICA)
Domovský okrsok	/

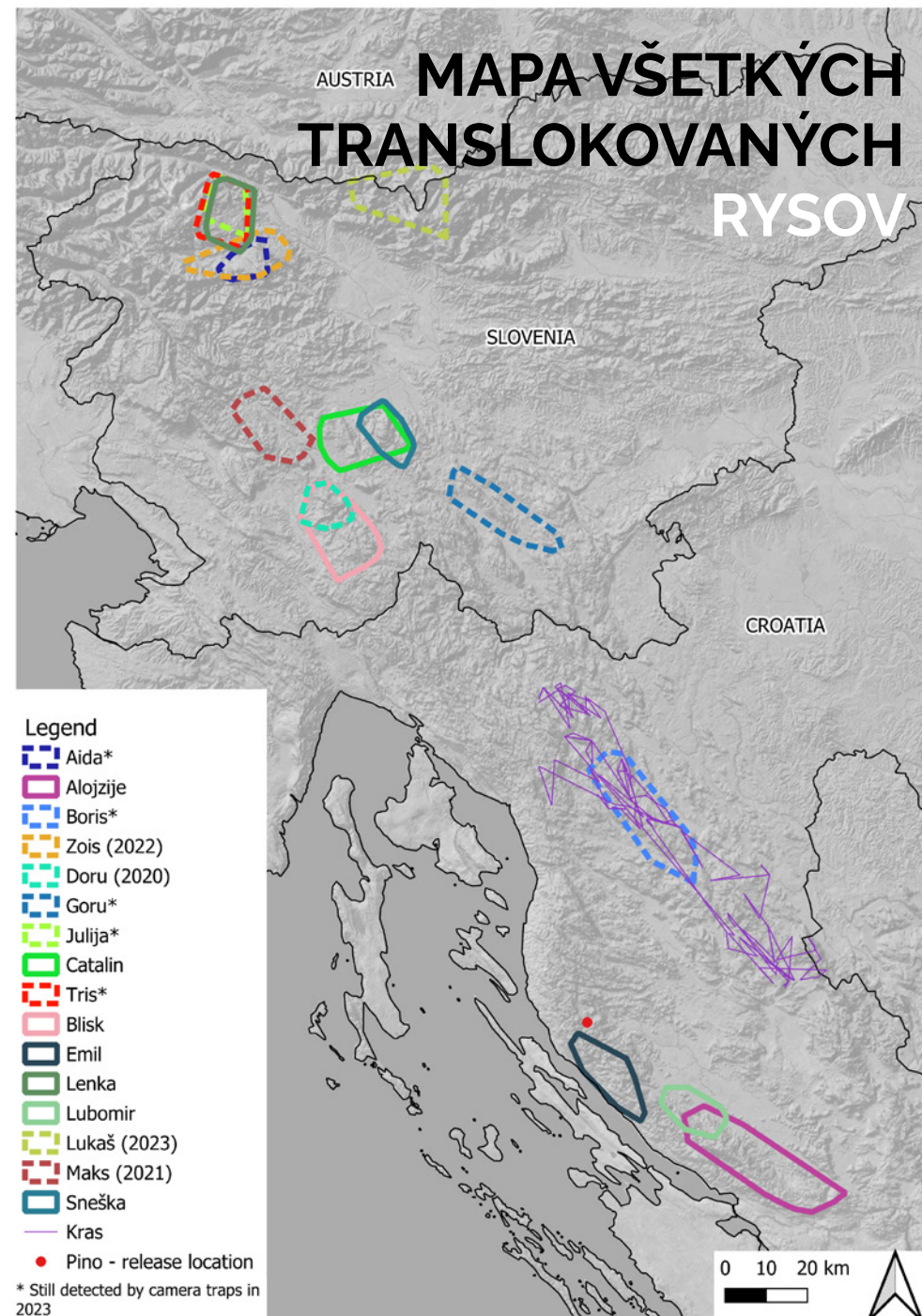

Meno	SNEŠKA
Vek	5 YEARS (2023)
Pohlavie	SAMICA
Váha	17 KG (2023)
Krajina pôvodu	SLOVENSKO
Dátum translokácie	/
Krajina vypustenia	SLOVINSKO
Dátum a lokalita vypustenia	26.4.2023 (SNEŽNIK)
Domovský okrsok	/

LIFE Lynx bola tá najdivokejšia terénna skúsenosť, akú som kedy zažil. Naučiť sa monitorovať a odchytať voľne žijúce šelmy bolo milníkom v mojej kariére v biológii. Navyše vedieť, že rysy, ktorých sme translokovali, prosperujú, je neuveriteľne obohacujúce. Takéto výsledky možno opísať len ako veľký tímový úspech.

MARCO SENCI,
dobrovoľník v ACDB,
Rumunsko

ZLEPŠENIE GENETICKÉHO STAVU POPULÁCIE OVPLYVNENEJ PRÍBUZENSKÝM KRÍŽENÍM

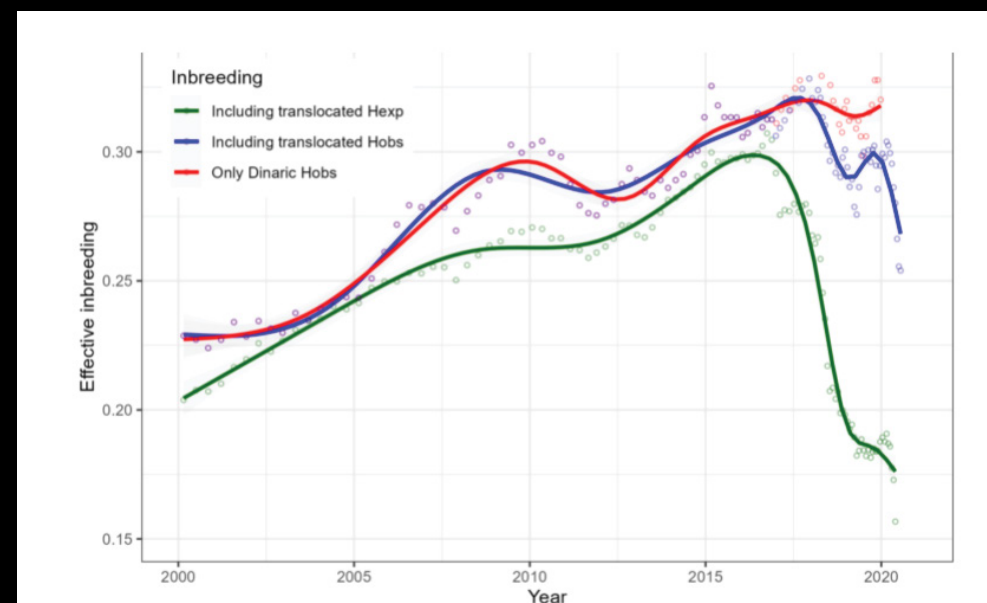
Na začiatku projektu sme urobili základné zhodnotenie genetického stavu dinárskej populácie rysa, a príbuzenské kríženie bolo na mimoriadne vysokej úrovni s koeficientom $F = 0.32$. To znamená, že v priemere boli dinárske rysy významne ovplyvnené príbuzenským krížením, ktoré vzniklo párením medzi bratmi a sestrami. Počas projektu bola preto existujúca populácia posilnená o dvanásť zvierat vypustených v Slovinsku a Chorvátsku. Pred translokáciou každého zvieratá sa prekontrolovala jeho príbuznosť s inými vypustenými rysmi a tieto informácie sa použili na plánovanie miesta ich vypustenia.

Sledovali sme reprodukciu translokovaných zvierat pomocou neinvazívneho genetického odberu vzoriek a získali sme aj genetické profily zvierat odchytých na telemetriu. To nám umožnilo sledovať vplyv genetického posilnenia a všeobecný vplyv na genetický výhľad populácie.

Hoci zvieratám trvá nejaký čas, kým sa rozmnožia a prispievajú svojimi génmi k populácii, a teda kým sa účinky posilnenia naplno prejaví, prvé výsledky už boli zaznamenané. Keď translokované zvieratá a ich potomstvo tvoria 15 % populácie (čo bolo prakticky už na konci

projektu), úroveň príbuzenského kríženia klesla na 0.18. Avšak ak budú tvoriť translokované rysy a ich potomstvo 40% populácie mala by táto miera klesnúť na 0.15. To je porovnateľné so situáciou pozorovanou z historických údajov v 80. rokoch 20. storočia, keď sa dinárskej populácii rysa darilo veľmi dobre. Tieto odhady nezahŕňajú šesť rysov vypustených v Alpách a ich potomstvo, čo priniesie ďalšie výhody, keď sa zvieratá z týchto dvoch populácií začnú miešať a rozmnožovať.

Dá sa povedať, že LIFE Lynx projekt úspešne priviedol dinárskeho rysa späť od pokraja druhého vyhynutia, ale riešenie je vo svojej podstate krátkodobé. Populácia zostáva príliš malá na to, aby bola životaschopná sama o sebe a bude potrebovať tok génov z iných populácií. Z krátkodobého hľadiska to znamená ochranu a manažment s pravidelným posilňovaním, ale z dlhodobého hľadiska by sa malo vyvinúť úsilie na vytvorenie alpsko-dinárskej metapopulácie, ktorá by mohla byť životaschopná sama o sebe.

Efektívna miera príbuzenského kríženia (F_e) dinárskeho rysa vzhľadom na zdrojovú populáciu v slovenských Karpatoch. F_e bola vypočítaná pomocou pozorovanej heterozygotnosti, čo predstavuje situáciu bez translokácií (červená čiara); vrátane translokovaných rysov - reprezentujúcu aktuálnu situáciu (modrá čiara); a s translokovanými rysmi pomocou očakávanej heterozygotnosti, čo naznačuje potenciál pre rýchly pokles príbuzenského kríženia, ak sa translokované zvieratá naďalej úspešne rozmnožujú a ich potomstvo tvorí ~ 40 % populácie (zelená čiara).

Z CHORVÁTSKÝCH LESOV:

LIFE Lynx posilnenie populácie rýsa v Dinaridoch

DESAŤ ROKOV PO POČIATOČNOM VE-DECKOM POTVRDENÍ HROZBY, ktorú predstavuje príbuzenské kríženie pre prežitie populácie dinárskeho rýsa, a desať rokov od dosiahnutia konsenzu, že jediným životaschopným riešením sú translokácie z Karpát, sa začala prvá sezóna ich odchytu v rámci projektu LIFE Lynx. Vo februári 2019 boli v Rumunsku odchytaní a umiestnení do karantény dvaja samci menom Doru a Goru. Doru bol vypustený 5. mája v Chorvátsku na lúke v Národnom parku Risnjak, presne na mieste, kde bol v Chorvátsku po reštitúcii v roku 1973 v Slovinsku pozorovaný prvý rys. O desať dní neskôr bol v Slovinsku neďaleko Loškiho Potoka vypustený Goru a dodnes je najúspešnejším rysom v šírení svojich génov, keďže splodil najmenej štyri vrhy so sedmimi potomkami.

Goru, najúspešnejší translokovaný rys.

V období rokov 2019 až 2023, bolo translokovaných 12 rysov (11 samcov a jedna samica) z Karpát do Dinárskeho pohoria. Translokované zvieratá boli odchytané v Rumunsku (7) a na Slovensku (5) a vypustené v Chorvátsku (6) a Slovinsku (6). Miesta vypustenia boli vybrané na základe spolupráce s miestnymi komunitami, podnikateľmi, hospodármi a správcami poľných revírov a chránených území, ako aj lokálneho stavu populácie rysov. Našťastie sa všetky zvieratá usadili v oblasti rozšírenia populácie dinárskeho rýsa, avšak rys Pino zmizol hneď po vypustení. Rys Doru bol sledovaný iba 9 mesiacov po vypustení, zatiaľ čo telemetrický obojek rehabilitovaného rýsa Maksa prestal vysielať signál po 15 mesiacoch. Počas tohto obdobia žil v troch rôznych oblastiach, do histórie sa zapísal ako prvý zaznamenaný rys, ktorý prekročil „notoricky známu“ diaľnicu Ľubľana – Koper a dokonca dosiahol slovinsko-rakúsku hranicu.

Zvyšných deväť translokovaných rysov naďalej monitorujeme, či už prostredníctvom telemetrických obojkov alebo fotopascí. V septembri 2023 je v Chorvátsku prítomných päť translokovaných samcov. Naposledy vypustený rys, Kras, stále hľadá svoj domovský okrsk, zatiaľ

Rys Maks, ukázal, aké vzdialenosti môže rys prejsť pri hľadaní svojho domovského okrsku a na svojej ceste sa mu podarilo prejsť diaľnicu Ľubľana – Koper.

Rys Sneška je jedinou samičou rýsa translokovanou do dinárskej časti populácie.

čo ostatné zvieratá (Boris, Alojzije, Ljubo a Emil) úspešne založili svoje teritória. Všetky štyri translokované rysy prítomné v slovinských dinároch sú pravidelne monitorované, tri v rámci ich domovských okrskov (Goru, Catalin a Blisk), a posledná vypustená samica Sneška si v súčasnosti svoje teritórium hľadá. S blížiacimi sa poslednými mesiacmi implementácie projektu LIFE Lynx, tieto výsledky prinášajú nádej, že medzinárodná spolupráca vychádzajúca z odborných znalostí všetkých zainteresovaných tímov a zapojenie kľúčových záujmových skupín predstavujú úspešný vzorec pre zabezpečenie budúcnosti rýsa ostrovida v Európe.

Populácia rysov v dinárskej oblasti už mnoho rokov hrozí vyhynutím. Povinnosťou ľudstva je pomôcť každému rastlinnému a živočíšnemu druhu, ktorého prežitie je ohrozené, preto verím, že medzinárodný projekt „LIFE Lynx“ je mimoriadne cenný a dôležitý. Som presvedčená, že do konca tohto projektu zabránime vyhynutiu rysov v dôsledku príbuzenského kríženia a dlhodobým monitoringom jednotlivých rysov získame oveľa cennejšie informácie pre dlhodobé prežitie tohto druhu.

ANA BUTORAC, lesníčka z Chorvátska

Väčšina z 18 translokovaných rysov sa úspešne integrovala do dinárskeho - JV alpskej populácie. V rokoch 2019 až 2023 sme zaznamenali celkovo 17 rýsich vrhov v rámci domovských okrskov jedincov Goru, Catalin, Blisk, Aida, Zois, Julija, Tris, Lenka, Alojzije, Boris a Emil. Niektoré rysy (Doru, Maks a Pino) sa však nepodarilo zaradiť do populácie. Pinov telemetrický obojek bol nájdený tri roky po jeho prepustení, odrezaný a zjavne odstránený z krku zvieratá človekom. Tím LIFE Lynx Chorvátsko spolupracuje s políciou na riešení tejto situácie a znížení pravdepodobnosti, že sa podobné udalosti v budúcnosti budú opakovať.

Z TALIAŇSKYCH LESOV:

ULyCA 2 umocňuje výsledky projektu LIFE Lynx

PROJEKT LIFE LYNX bol vytvorený, aby zabránil vyhynutiu rýsa v Dinárskom pohorí a juhovýchodných Alpách a zároveň posilnil obe populácie ich prepojením prostredníctvom vytvorenia odrazového mostíka – novej populácie. Na dosiahnutie týchto cieľov sa v teréne vykonalo veľké množstvo opatrení, korunovaných najkonkrétnejšími aktivitami zo všetkých, vypúšťaním rýsov karpatského pôvodu s cieľom posilniť populáciu z numerického aj genetického hľadiska. Išlo o komplexný projekt, z biologického, ekologického, sociálneho, politického, logistického, ale aj administratívneho a finančného hľadiska.

Počas fázy plánovania projektu sa však Taliansko, jedna z piatich zúčastnených krajín, ocitlo pred vážnymi problémami, keďže jeden z partnerov, „Raggruppamento Carabinieri Biodiversità“ (Talianska národná lesná služba), bol vo fáze radikálnej reorganizácie a v tom čase nebola schopná robiť také dôležité rozhodnutia. V zmysle čoho sa zdalo, že šanca posilniť rýsa v Taliansku sa rozplynula. Talianski partneri poháňaní „Projektom talianskeho rýsa“ sa však nevzdali a okamžite začali hľadať riešenia problému: zrodil sa projekt ULyCA2 (Naliehavá aktivita pre

ochranu rýsa) – projekt pre ochranu rýsa v juhovýchodných talianskych Alpách, vytvorený s cieľom integrovať sa do programu LIFE a tiež posilniť prezenciu rýsa v taliansku.

Projekt, ktorý podporili všetky kompetentné talianske orgány a zorganizovali ho tak, aby fungoval v plnej synergii v rámci aktivít LIFE, sa tiež ukázal ako zložitý. Jedným z jeho veľkých úspechov bolo zapojenie talianskych poľovníkov, výsledok mnohých informačných podujatí, kde bola rozhodujúca aktívna úloha slovinských poľovníkov. Kľúčom k úspechu ULyCA2 bolo zapojenie všetkých strán ktoré spolupracujú s rovnakými cieľmi, a to vďaka oficiálnemu partnersstvu s WWF na jednej strane, a tiež vďaka dobrým vzťahom s poľovníkmi na strane druhej. V roku 2023 bolo možné posilniť odrazový mostík – novú populáciu vytvorenú v slovinských Julských Alpách v

Miesta vypúšťania rýsov v Taliansku.

rámci programu LIFE Lynx o ďalších päť rýsov vypustených v talianskych Julských Alpách.

Vďaka vynikajúcej spolupráci a podpore našich rumunských, chorvátskych a švajčiarskych partnerov sa podarilo vypustiť tri samice a dvoch samcov do lesov v okolí Tarvisia. Dve samice boli odchytené a translokované zo švajčiarskeho pohoria Jura, pár rýsov z rumunských Karpát a jeden rýs samec z chorvátskeho Dinárskeho pohoria. Obe švajčiarske samice disperzovali do Rakúska, kde bola jedna z nich, žiaľ, ilegálne usmrtená. Ani nie rok po translokáciách je však priskoro hodnotiť projekt. Napriek strate samice sú správy pozitívne – potomstvo rýsa reštituovaného do slovinských Álp sa dostalo do Talianska a rýsy vypustené v Taliansku sa dostali do oblasti rýsov v slovinských Alpách. Vypustením jedenástich rýsov v juhovýchodných Alpách sa vytvorila zá-

kladná populácia, v ktorej sa potenciálne päť samíc rýsa zúčastní nasledujúceho obdobia rozmnožovania, vďaka čomu sme o to optimistickejší, pokiaľ ide o budúcnosť tohto druhu v Alpách.

Taliansky tím vypúšťa rýsa Talia.

Pri tomnosti rýsa je ďalším dôvodom, prečo navštevovať naše lesy a hory. Budem ho hľadať a snívam o tom, že ho budem môcť stretnúť a želám mu dobrý lovecký úspech.

CLAUDIO ANGELI,
poľovník, riaditeľ
Enalcaccia

ZO SLOVENSKÝCH LESOV:

Prínosy LIFE Lynx pre slovenskú populáciu rysa

KARPATY BOLI a stále sú zdrojom pre projekty reštitúcie a posilňovania rysa ostrovida (*Lynx lynx*) a majú veľký význam pre jeho medzinárodnú ochranu a manažment v Európe. Odchyt a translokácie rysov z dôvodu ich reštitúcie, prípadne posilnenia, si však vyžaduje relevantný a systematický výskum zdrojovej populácie s dôrazom na jej početnosť a trend, ako aj jej genetickú diverzitu a zdravotný stav. Takto vedecky podložené údaje však na Slovensku dlhodobo absentovali a manažment a ochrana rysa sa realizovala len na základe odborných odhadov. Takéto odhady preukázateľne nie sú spoľahlivé a často nadhodnocujú veľkosť populácie. Keďže táto situácia sa dlho neriešila, viedla následne k prezentovaniu zavádzajúcich informácií o stave a populačnom trende na miestnej aj národnej úrovni.

Aby sme odpovedali na tieto a mnohé ďalšie kľúčové otázky, začali sme v rokoch 2010–2011 rozvíjať systematický monitoring rysa v Západných Karpatoch. Výsledky získané prostredníctvom nášho systematického robustného monitoringu realizovaného v rámci projektu LIFE Lynx spolu s ďalšími predchádzajúcimi projektmi a prieskumami nám umožňujú odhadnúť priemernú hustotu populácie

rysa na Slovensku na 1.15 ($\pm$ 0.29) rysa na 100 km² vhodného biotopu s celkovou populáciou veľkosti 323 dospelých zvierat. Táto veľkosť populácie zodpovedá „priaznivému stavu“ podľa smernice o biotopoch, napriek tomu nedosahuje v niektorých oblastiach/regiónoch únosnú kapacitu z dôvodu konfliktov s ľudskými záujmami a aktivitami. Na základe týchto výsledkov je však možné tvrdiť, že odchty a premiestnenia 8 rysov pre projekt LIFE Lynx (ani predchádzajúci projekt LIFE Luchs) nemali negatívny vplyv na životaschopnosť slovenskej populácie na miestnej, regionálnej alebo národnej úrovni. Projekt LIFE Lynx preto pomohol nielen k záchrane dinársko - JV alpskej populácie, ale aj k lepšiemu pochopeniu výziev a potrieb ochrany rysov v Karpatoch.

Navyše spolupráca medzi projektovým tímom a všetkými zainteresovanými stranami (najmä lesníkmi, poľovníkmi, ochranou prírody, chovateľmi hospodárskych zvierat a širokou miestnou verejnosťou) v rámci aktivít LIFE Lynx a predchádzajúcich projektov, najmä v oblasti systematického monitoringu a translokácie rysov, je výborným príkladom spolupráce a vzájomnej dôvery, ako aj dôležitý precedens pre ďalšiu ochranu

a manažment rysov (a veľkých šeliem) na národnej a medzinárodnej úrovni. Takáto rozsiahla spolupráca s efektívnym adaptívnym prístupom môže znížiť konflikty a zabezpečiť dlhodobé a rozsiahle prežitie druhov v geografickom rozsahu Slovenska a Karpát, a tým prispieť k zachovaniu oboch, autochtónnych aj reštituovaných populácií v Európe.

Keď som prvýkrát počul o odchty rysov v roku 2020, neveril som, že je to možné. Dnes som hrdý na to, že som bol súčasťou tohto projektu a pomohol zachrániť tento ohrozený druh v Dinárskom pohorí, JV Alpách a Európe. Zároveň som spoznal tím skvelých ľudí. Ďakujem.

ING. MIROSLAV KLAPEŠ, správca
Lesnej správy Klenovec,
Odštepný závod Gemer,
LESY SR

Imobilizácia a kontrola zdravotného stavu pri odchty dospelého samca rysa Lukáša.

Široká spolupráca (lesníci, poľovníci a ochrana prírody) pri transporte dospelaj samice rysa. Snešky z miesta odchty do transportného auta.

UMENIE YOUNG LYNX GUARDIAN

D o
projektu LIFE
Lynx sme sa na našej
škole zapojili už v roku
2019. Všetky ciele projektu sú
pre mňa ako učiteľa dôležité,
aby som o nich šíril informácie
medzi svojimi žiakmi, a tak for-
moval ich hodnoty smerom k
prírode a kritickému mysleniu.

ANDREJA KERO, ZŠ
16. decembra
Mojstrana

Do myšlienky
vytvorenia cyklistickej
trasy s cieľom vzdelávať
návštevníkov o veľkých šelmách,
ich biotopoch a spôsoboch ich
ochrany sa vložilo veľa myšlienok a
nápadov. Lynx Trail ponúka interak-
tívny, vzdelávací zážitok a my sme si
dali záležať na tom, aby to nebolo len
jazda na bicykli.

MAX RIESE, zakladateľ
cyklistickej komunity
GravGrav

ŽIACI Základnej školy Sodražica pome-
novali rysa Boris a jeho príchod do svojho
okolia privítali obrazmi tohto druhu.
Mnohé z nich si vyrobili sami – bolo ťažké
vybrať len dva!

HOCI ZÁKLADNÁ ŠKOLA SREČKA KOSOVELA nebola súčasťou programu Mladého
rysa, deti aj tak vyrobili plagáty na oslavu Medzinárodného dňa rysov!

V ZÁKLADNEJ ŠKOLE KOROŠKA BELA v Jesenici premenili rysicu Júliu na svojho
maskota – vidíte, že má zadné nohy dlhšie ako predné, ako skutočný rys?

O PROJEKTE

Názov:

Záchrana populácie rysa v Dinárskom pohorí a juhovýchodných Alpách jej posilnením a dlhodobou ochranou.

Akronym

LIFE Lynx

Referencia

LIFE16 NAT/SI/000634

Časový harmonogram

1/7/2017 – 31/3/2024

O TOMTO VYDANÍ BULLETINU

Editor: Maja Sever

Vydavateľ: Slovinska lesnícka služba

Fotografia na titulnej strane:

Goga Iskrčić

Grafický dizajn: Mito Gegić

Fotografie: ACDB, DER ANBLICK, Urša Fležar, Ermes Furlani, Melani Glavinič, Miha Krofel, Igor Pičulin, Simon M. Pintar, Maria Prasz, Progetto Lince Italia, Maruša Prostor, Lucía Quindici, Gabriele Ruthofer, Nino Salčić, Vedran Slijepčević, Primož Senk, TUZVO, Danil Usmanov

ISSN: 2738-6139

Ljubljana, január 2024

ON LINE

www.lifelynx.eu

life.lynx.eu@gmail.com

www.facebook.com/LIFELynx.eu

www.facebook.com/lifelynx.hr

www.instagram.com/life.lynx

KOORDINUJÚCI PRÍJEMCA

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

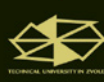
Slovenia Forest Service

PODPORENÉ A FINANCOVANÉ Z EU LIFE

LIFE16 NAT/SI/000634

PARTNERI

IGOR PIČULIN

SIMON M. PINTAR

MARIA PRASCH

PROGETTO LINCE ITALIA

MARUŠA PROSTOR

SPOLUFINANCOVANIE

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF NATURAL RESOURCES AND SPATIAL PLANNING

MINISTRY
OF ENVIRONMENT
OF THE SLOVAK REPUBLIC

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Cooperation with NGOs

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST

euRONATUR

ĎALŠIE PROPAGAČNÉ PUBLIKÁCIE LIFE LYNX

<https://www.lifelynx.eu/promotional-material/>

